

IZDANJA INSTITUTA ZA ISTRAŽIVANJE ZLOČINA PROTIV ČOVJEČNOSTI I MEĐUNARODNOG PRAVA UNIVERZITETA U SARAJEVU PUBLIKOVANIH 2016. GODINE

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu je javna naučna ustanova koja se bavi istraživanjem različitih oblika zločina i drugih teških povreda međunarodnog humanitarnog prava. Pristup naučnom izučavanju je multidisciplinarnan

Šta je rat

Øyvind Østerud

© Universitetsforlaget 2009

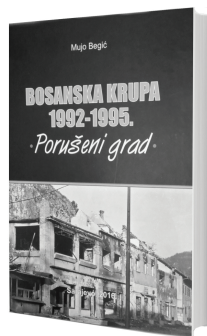
S norveškog preveo Rasim Muratović

Naslov originala: HVA ER KRIG / ŠTA JE RAT

U kontekstu naše nedavne zbilje, sa konca dvadesetog stoljeća, eho riječi *rat* prati nas u svakodnevnici. Šta je, zapravo, rat? O kakvom je društvenom fenomenu riječ? Profesor Øyvind Østerud otvorio je ovo pitanje i promišljajući ga sa različitih aspekata pokušao prodrijeti u samo suštinu ovog pojma. "Rat je oružana borba između država. Rat je borba za državnu moć. Rat je i nasilna rasprava o nizu neriješenih problema u područjima bez državnog autoriteta. Šta stoji u pozadini velikih provala organiziranog nasilja?..." Knjiga daje teoretsku podlogu za razumijevanje vrsta ratova, njihovog karaktera i osobnosti, kako sa aspekta međunarodnog prava, tako i sa aspekta vojnih nauka koje pozicioniraju rat u odnosu na intenzitet i načine ubijanja, brojnost žrtava, kao i njihove karakteristike i osobnosti,

što rezultira cjelovitim istraživanjem zločinâ. Poseban akcent je na publikovanju provedenih istraživanja kako bi ih učinili dostupnim naučnoj, stručnoj i široj javnosti. Institut je formiran septembra mjeseca 1992., u izuzetno složenim i teškim okolnostima agresije, a članicom Univerziteta postao je 1999. Za 24 godine svoga postojanja, od toga četiri godine rada u teškim uvjetima agresije počinjene na državu Bosnu i Hercegovinu, publikovao je respektabilnih 123 izdanja. U 2016. godini, ova institucija je objavila osam izdanja. Djelatnost Instituta zasniva se na izučavanju planiranja, pripremanja,

ali u ovisnosti od sukobljenih strana koje uzimaju učešće u ratu, oružanom konfliktu ili, pak, manjem oružanom konfliktu. Dakle, rat promatra u kontekstu društvene i historijske povezanosti. Knjiga se sastoji od Uvoda, pet poglavlja, Završetka i Literature, te je opremljena registrom imena. Kroz poglavlja, autor je pokušao dati odgovor, ili, bar, otvorio neka pitanja u promišljanju rata, kao što su: Zašto rat?, Koje su forme novih ratova?, Motivi vođenja ratova?, Da li je demokratski mir preduvjet za nedogađanje rata?, Postoji li mogućnost da u ratu pobijede slabi?, Koje su granice, i da li one postoje, u situacijama izbijanja ratova, itd. Izdavač originala na Norveškom jeziku je Universitetsforlaget 2009. godine.

Bosanska Krupa 1992-1995. – Porušeni grad

Mujo Begić

Recenzenti: Prof. dr. Zijad Hasić,

Mr. sc. Senad Saračević

Saradnici: Senada Avdagić,

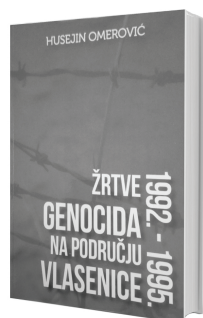
Husnija Avdagić, Mujo ef. Čehić

započinjanja i/ili vođenja agresorskog rata ili rata kojim se krše međunarodni ugovori ili sporazumi, povreda ratnih zakona i ratnih običaja, genocida, zločine protiv mira, zločina protiv čovječnosti, ratnih zločina i drugih oblika kršenja međunarodnog humanitarnog prava. Na temelju pribavljene i istražene brojne, validne i relevantne dokumentacije Institut realizira naučna istraživanja metodološki utemeljenim naučnoistraživačkim projektima i objavljuje ih u vidu naučnih studija, te sukladno tome prezentiramo sljedeća istraživanja uobičajena i publikovana u 2016. godini.

Autori fotografija: Šefik Veladžić, Jasmin Pašalić, Adem Komić, Mujo Begić

Bosna i Hercegovina je kroz historiju svog postanka bila i ostala interesna sfera teritorijalnih pretenzija velikodržavnih osvajačkih politika i njihovih nacionalnih ideologija kulminiranih u velikodržavnim planovima. Zločini na području Bosanske krajine dio su planirane političke i vojne kampanje. Oružana agresija na Bosnu i Hercegovinu predstavljala je operacionalizaciju velikodržavnih ideologija, politika i praksa planiranih, kreiranih i vođenih iz centara političkih i vojnih moći. Autor agresiju na Bosnu i Hercegovinu i brojne izvršene zločine sagledava kroz devet poglavlja gdje polazi od pozicije Bosanske krajine u velikosrpskim planovima i društvenopolitičke situacije koja je dominirala na ovom području neposredno pred izvršenje agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu. Ovom slikom suptilno nas uvodi u izvršenje agresije koja je rezultirala, između ostalog, logorima i mjestima zatočenja za Bošnjake i Hrvate ovoga područja. U sklopu zločinačkog projekta cilj je bio uništiti tragove postojanja naroda toga kraja, te je pored ubijanja, ranjavanja, izvršenja raznih oblika zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, bilo potrebno uništiti i vjerske objekte koji svjedoče o njihovom bivstvovanju. Rezultati masovnih ubistava nedužnih civila ovoga kraja, kojima se nastoje prikriti počinjeni zločini, su masovne

grobnice kojima je autor posvetio značajno poglavlje. Sve je praćeno i uništavanjem i pljačkanjem imovine Bošnjaka i Hrvata ovoga područja, kao i njihovim progonima sa područja na kojima su vijekovima živjeli. Posebno poglavlje posvećeno je ubijanju djece Bosanske krpe. Studija je opremljena Izvorima i literaturom, spiskom skraćenica i registrom ličnih imena.

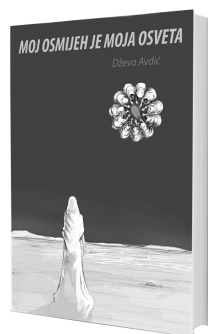

Žrtve genocida na području Vlasenice 1992. – 1995.

Husejin Omerović
Urednik: Dr. Fikret Bećirović
Recenzenti: Dr. Fikret Bećirović,
Dr. Meldijana Arnaut Haseljić,
Prof. Hajrudin Mešić

Istražiti žrtve, njihove osobine i karakteristike, kao i zločine izvršene nad njima, naročito u okolnostima njihovog skrivanja, poricanja i negiranja, a istovremeno učiniti to naučno utemeljeno, zasnovano na validnom i pouzdanom naučnoistraživačkom empirijskom istraživanju sa preciznom analizom i rezultatima saznanja o konkretnim kvalitativno-kvantitativnim odredbama, izuzetno je odgovoran i zahtjevan zadatak kojem je autor ove studije uspio odgovoriti. Naučna studija strukturirana i sistematizovana iz uvoda, osam poglavlja, izvora i literature, te skraćenica i priloga, predstavlja obiman i sistematizovan doprinos sagledavanju nedavne prošlosti i zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava koji su izvršeni nad stanovništvom sa područja ove općine. Studija je opremljena bogatim izvorima i saznajnim fondom koji je sistematski odabran i upotrijebljen kako bi približio čitatelju, kako historiografiju ovog područja, tako i njegovu poziciju u kontekstu Bosne i Hercegovine i bivše Jugoslavije.

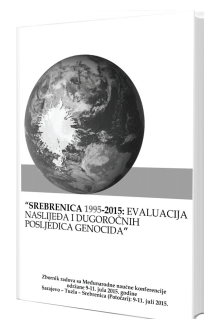
Autor vrlo studiozno konstatuje širi društveni i politički kontekst, te suptilno prikazuje položaj i poziciju koju je *Vlasenica kroz historiju* imala. Akcentirajući strukturu stanovništva uvodi nas u *Uzroke agresije na Bosnu i Hercegovinu* koji su doveli do okrutnih i masovnih zločina počinjenih u nedavnoj prošlosti. U poglavljima *Zločini nad Bošnjacima Vlasenice 1992–1993* i *Zločini nad Bošnjacima Vlasenice 1993–1995.*, akcent stavlja na pojedinačne i masovne zločine, zločine silovanja i seksualnog zlostavljanja, zločine nad djecom, pokrštavanje Bošnjaka, te uništavanje vjerskih objekata Islamske zajednice. Sistematičnom analitičko-grafičkom prezentacijom o razmjerama počinjenih zločina autor nas uvodi u neizbježnu tematiku kojom se jedna ozbiljna naučna studija ove vrste neizostavno mora baviti, a ona predstavlja *Odgovornost za zločine nad Bošnjacima Vlasenice*. Držeći se kriterija naučne odgovornosti, preciznosti i istrajnosti u objektivnoj prezentaciji činjenica, autor je istražio i stradanje pripadnika drugih nacionalnih skupina (*Stradanje Srba sa područja opštine Vlasenica*). Temeljitim, sistematičnim i naučno odgovornim istraživanjem zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava zaključuje se da su strukture Savezne republike Jugoslavija (Srbija i Crna Gora) i paradržavna tvorevina Republika Srpska izvršili sve oblike zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, uključujući i zločin genocida nad Bošnjacima, između ostalih, i na području ove općine.

Moj osmijeh je moja osveta

Dževa Avdić
Recenzenti: Prof. dr. Fahira Fejzić-Čengić, Nura Bazdulj-Hubijar,
Dr. Rasim Muratović

U povodu obilježavanja *Dana Srebrenice*, Institut se odlučio da publikuje ovaj autorski rad o dokinutom djetinjstvu, jednom u nizu mnogih, onih srebreničkih. Priča je to o proživljavanju golgote, gubitka svega što se moglo izgubiti, priča koja svjedoči – genocid. Osobna je ovo ispovijest koja treba da kazuje, da podsjeća, da pamti ...to je potreba, obaveza i dug prema bijelim nišanima Potočara.

Srebrenica 1995-2015: Evaluacija naslijeđa i dugoročnih posljedica genocida

Zbornik radova sa Međunarodne naučne konferencije održane 9-11. jula 2015. godine Sarajevo – Tuzla – Srebrenica (Potočari): 9-11. juli 2015.

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu permanentno radi na empirijskim i teorijskim istraživanjima namjera, korijena, uzroka, ciljeva, razmjera i posljedica izvršenog genocida i drugih oblika zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava počinjenih nad Bošnjacima za vrijeme agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu. Ovim naučnim, objektivnim, multidisciplinarnim i interdisciplinarnim istraživanjima nastoji se dosegnuti naučna istina, identifikovati i utvrditi događaji i njihovi učesnici, te naučno konstatovati rezultati promišljanja i analiza. Kako bi se dao valjan i pouzdan odgovor, ili, barem, otvorila pitanja za promišljanje potrebni su naučni skupovi poput Međunarodne naučne konferencije održane 9-11. jula 2015. godine u Sarajevu, Tuzli i Srebrenici (Potočari) u povodu obilježavanja dvadeset godina od genocida izvršenog u Srebrenici, sigurnoj zoni

Ujedinjenih nacija, jula 1995. Organizatori konferencije bili su Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Memorijalni centar *Srebrenica – Potočari Spomen obilježje i mezarje za žrtve genocida iz 1995. godine*, te Univerziteti u Sarajevu i Tuzli. Deveta je ovo Međunarodna naučna konferencija u čijoj organizaciji je Institut učestvovao, bilo da je samostalno organizirao ili bio suorganizator. Renomirani naučnici i istraživači prezentirali su svoja istraživanja, stavove i osvrte sa stajališta različitih naučnih disciplina kritički promišljajući društvene, političke, historijske, demografske, psihološke, kulturne, edukativne i ekonomske posljedice počinjenog genocida, kako za samu Srebrenicu, tako i za Podrinje, te Bosnu i Hercegovinu u cijelosti. Na konferenciju je izložilo radove 75 istraživača koji su pridali značaj ovoj temi i uzeli učešće u radu konferencije, iz cijeloga svijeta – od Evrope, preko Amerike do Australije. Rezultati istraživanja prezentirani tom prilikom uokvireni su u dvotomno izdanje Zbornika sadržaja 52 referata kojima se prezentiraju rezultati naučnih istraživanja, te vrlo studiozno konstatuje širi društveni i politički kontekst u kojem je izvršena agresija na Republiku Bosnu i Hercegovinu, njeni korijeni, uzroci, ciljevi, razmjere i posljedice, te kao takav predstavlja obiman i sistematizovan doprinos sagledavanju nedavne prošlosti i zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, kao i onog najtežeg, zločina genocida, koji su izvršeni nad stanovništvom Bosne i Hercegovine u sigurnim zonama Ujedinjenih nacija, gradovima pod opsadom i svim okupiranim područjima. U saznajnom fondu obuhvaćenom omotima dva toma ovoga izdanja, naučnoistraživačka i šira javnost dobila je pristup novim naučnim saznanjima i upotrebljivo bogatstvo izvorne građe. Svaki rad je popraćen sažetkom na engleskom jeziku što omogućava i stranim naučnim radnicima da steknu bar djelimičan uvid u rad.

Dejtonski (mirovni) sporazum – Legalizacija genocida u republici Bosni i Hercegovini, tom I – III

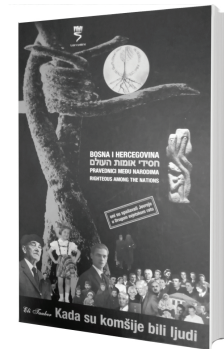
Smail Čekić

Urednik: Dr. Meldijana Arnaut Haseljić

Recenzenti: Prof. dr. Francis Boyle, Akademik prof. dr. Muhamed Filipović, Akademik prof. dr. Mirko Pejanović, Akademik prof. dr. Ferid Muhić, Prof. dr. David Petegrew, Dr. Emir Ramić

Naslov ovog naučnoistraživačkog djela neminovno nas upućuje na agresiju izvršenu na Republiku Bosnu i Hercegovinu, zločine protiv čovječnosti i međunarodnog prava, te genocid – najteži od svih oblika zločina usmjeren ka uništavanju nacionalne, etničke, rasne ili vjerske skupine kao takve, vodi nas kroz sve procese velikodržavnog projekta planiranog i realiziranog pod dirigentskom palicom iz Beograda. Okončanje oružane agresije rezultiralo je potpisivanjem Dejtonskog mirovnog sporazuma kao rezultatom osvajačkog, agresorskog rata protiv Republike Bosne i Hercegovine i genocida nad Bošnjacima, kojim je izvršena teritorijalno-politička podjela Republike Bosne i Hercegovine na osnovama izvršenih zločina, posebno zločina genocida. Ovo obimno djelo sastoji se iz tri toma: Prvi tom nas upoznaje o Bitnim činjenicama i dokazima o agresiji na Republiku Bosnu i Hercegovinu i zločin genocida nad Bošnjacima, Drugi tom pojašnjava Legalizacije teritorijalnih osvajanja i zločina genocida, dok u Trećem tomu možemo pronaći Izvorne dokumente o agresiji i zločinu genocida. Knjiga obiluje izuzetno bogatom arhivskom građom, primarnim, te ostalim izvorima na kojima su utemeljene autorove tvrdnje, Predgovorom i Završnim razmatranjima

na bosanskom i engleskom jeziku, skraćenicama, te registrima ličnih imena i geografskih pojmova.

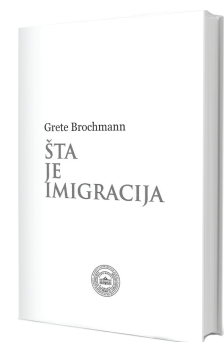

When neighbors were real human beings / Kada su komšije bili ljudi

Eli Tauber

Urednik: Rebecca Nathanson

Bosna i Hercegovina je simbol suživota. Najveće bogatstvo njenih naroda ležu u vijekovnom zajedništvu, u dobrim, ali i onim lošim vremenima. O tome svjedoči i ova svojevrsna monografija *Kada su komšije bili ljudi* koja kazuje o pravednicima među narodima, o susjedima koji su u zlu, patnji i stradanju, pronašli snage i hrabrosti da pomognu svojim sugrađanima u borbi za spašavanje golog života, pa makar to imalo i visoku cijenu plaćanja sopstvenim životom. I to je "historija Bosne i Hercegovine, ono što krase ljepotu ljudskih odnosa". Kako ovi veliki ljudi ne bi pali u zaborav, Institut je publikovao ovo izdanje na bosanskom i engleskom jeziku.

Šta je imigracija

Grete Brochmann

© Universitetsforlaget 2006

S norveškog preveo Rasim Muratović
Naslov originala: Hva er Innvandring / Šta je imigracija

Vihor ratnih dešavanja uvijek donese nove društvene odnose i relacije, nove pokrete ljudi, kako kulturološke i duhovne, tako i one fizičke. Svjedoci smo da su Bosanci i Hercegovci, bježeći od zločinačke kame, našli svoje puteve na sve četiri strane zemaljske kugle. Knjiga koja je pred nama tumači, ili bar pokušava predstaviti, kakav bi to trebao biti odnos društva spram migracije i na koji način treba biti izgrađena povratna sprega između migracije i onoga čemu pripada. "Imigracija je time i ključ za razumijevanje novih vrsta integracija između ljudi i novih vrsta društava..." (Brochman : 206) U prvom poglavlju autorica se bavi problemima migracija kroz historija; u drugom poglavlju traga se za odgovorima interesa i odgovornosti država kao aktera integracija multikulturalnih društava; treće poglavlje govori o ljudskim kretanjima "ko je došao, koliko je došlo, kada su došli i na koji način"; četvrto

poglavlje govori o multikulturama i nacionalnoj solidarnosti unutar multikulturalnog društva; peto poglavlje je okrenuto ka ekonomskim standardima usljed migracionih tokova, dok se šesto poglavlje dotiče internacionalizacije imigrantske politike, promišlja multikulturalnost kroz društvene suprotnosti. "Oni koji žele za sebe etnički čisto društvo idu protiv vjetra i žive u svijetu od jučer." (Brochman : 208) Knjiga je opremljena popisom bibliografskih jedinica i registrom pojmova.

Elektronski list

Redakcija: Mr. Merima Omeragić, Mr. Muamer Džananović, Mr. Mirza Mešković, Ilvana Salić, Sead Muhić

List Instituta izlazi periodično sa ciljem da javnosti prezentira osnovne informacije u vezi sa djelatnošću ove naučnoistraživačke institucije. U svom dosadašnjem radu Institut je objavio značajan broj studija iz oblasti

istraživanja zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava i organizovao niz međunarodnih i domaćih naučnih konferencija, okruglih stolova, simpozija, tribina i naučnih rasprava. Uposlenici Instituta su ostvarili zapažena učešća na više od 170 naučnih konferencija, objavili na desetine naučnih radova u referentnim naučnim časopisima, te dali brojne i zapažene intervjue i izjave za elektronske i printane medije. O djelatnosti ove ustanove, kao i djelatnosti uposlenika široj javnosti se prezentiraju informacije ovim elektronskim listom.

Meldijana Arnaut Haseljić

